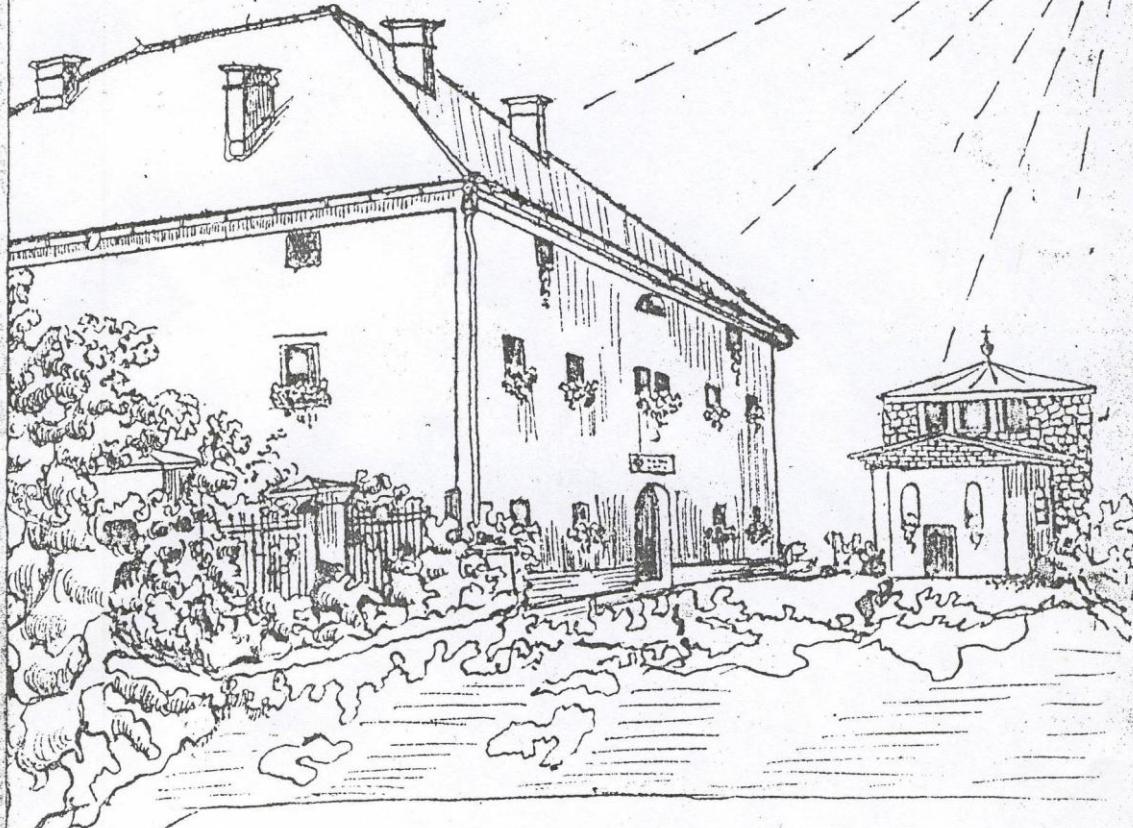

Sončni žar

Od tod ponesle bonzo mnogo sonca
sestricam, bratöriz, staršem in še komu...

Vsi bodo srečni, kakor ne smo srečne
ki zdaj prebivamo v tem lepem domu!

Letnik 1938-1939

Ob pričetku šole pozdravljamo gospoda bana:

Prispela dekleta od vseh smo vetrov;
poglejte, saj nas je kar lepo število - - -!
Po domu se res nam ne bo nič tožilo:
saj zdi se nam, kod da prišle smo domov ....

Iskreno pozdravljamo Vas, gospod ban!
Da v novem Vas domu pozdraviti smemo
zares smo vesele, - ker dobro pač vemo:
premnoga med nami želela zaman
bi v šolo, da niste ji Vi pomagali ....
Dobroto veliko ste nam izkazali
zato Vam obljudljamo, da bomo me
zavedne vse hčere - slovenske zemlje!
Da bomo ljubile jo in ji služile -
in nikdar nikoli nikjer pozabile,
da matere so nas rodile zato,
da ljubimo našo s l o v e n s k o z e m l j o

Pa bomo postale ponosne kmetice -
služabnice zemljā in njene kraljice!
Ne bodo nam nauki te šole zaman - - -
To danes obljudljamo Vam, gospod ban !

Po pozdravu pred zavodom, je bila v grajski kapeli služba božja, ki jo je daroval zavodov duhovnik, France Koželj. Med mašo je bilo ljudsko petje, ki ga je vodil dr. Kimovec iz Ljubljane. Pri sprejemu bana dr. Marka Natlačena, je bil navzoč tudi načelnik lili. oddelku banske uprave ing. Anton Podgornik - in učiteljice malološke kmetijsko-gospodinjske šole. Po službi božji smo se zbrale v šolski sobi, kjer smo poslušale govor gospoda bana.

" Deseta generacija šole odhaja na svoje domove. Čestitam vam, da ste živeli, ker niste delale zavodu in banovini sramote, ampak čast! Uspeli vam je zadovoljiv in zelo lep.

Zdaj, ko zapuščate to hišo in odhajate v svoje domove, da bi ves trud in te žrtve obrodile stoteren sad. Šola je naredila svoje, od vas pa je zdaj odvisno, kakšen bo bodoči rod. Želim predvsem da bi vam bil ta zavod, te sestre in še drugi vaši učitelji v najlepšem spominu. Rad bi, da bi se pogostokrat v življenju spominjale dan in mesecev, ki ste jih preživele pod to streho. Predvsem pa želim, da bi te nauke, ki ste jih tukaj prejele, ponesle v življenje, se vse življenje po njih ravnale in tudi svojo okolico prenovile v tem duhu.

Bodite zveste svojemu Bogu. Tukaj ste vsak dan pričele z Bogom in ga z Bogom tudi dokončale. Tudi zanaprej naj bo tako! V vas naj bo čista misel na na Boga in vero. Misel na Boga naj vam bo v težkih urah vašega življenja, ki jih boste morda imele. Mnoge težave bodo lažje preneslive, če boste v družini opravljali svoje molitve. Vsak danja skupna večerna molitev bo vas družila in marsikatero nesporazumlenje odstranila. Ako boste živele tako, bo življenje veliko lažje, srečnejše in bolj zadovoljnje.

Druga moja želja je, da ostanete zveste Slovenke - zveste svoji domovini in kmečki gr. li. Ljubiti moramo svojo zemljo. Toda ta ljubezen naj ne bo samo v srcu, samo v čuvstvu, ampak dejanska mora biti. Za svoj narod moramo biti pripravljeni kaj žrtvovati, če bi bilo treba dati tudi življenje za svojo domovino. Za vzhled si vzemimo Poljake. Ljubite svoj materinski jezik, pravo slovensko govorico, ki jo boste pozneje učile. Svoje drage vam izročene in ljubezen do nje zasajte v otroška srca. Učite svoj naraščaj pravih slovenskih pesmi. Tu to igra veliko vlogo v narodu!

V današnjem času se je pokazalo, da naš narod stoji slabše, kakor je stal za časa majske deklaracije. Kako je bil takrat naš narod skupen in edin; Vse vprek je odmevalo samo eno hrepenenje in samo ena pesem počasi svobodi. Bili so časi, ko je rod prišel v šole. Tisti niso bile slovensko usmerjene, pa vseeno je ostal zvest svoji domovini. Narod se ni ničesar bal, boril se je toliko časa, da so nasprotniki onemeli!

Dekleta! Zdaj greste domov. Ponesite s seboj tudi pravogenj do svoje domovine. Glejte, da ga razširjate povsod: med svojimi továrišicami in sploh v vsej okolici. Ve same morate biti prezete tega ognja, kajti: vaša okolica bo taka, kakršne boste ve same!

Moja velika želja je tudi, da bi alkohol čim bolj zatirale! Na glasu je, da naš narod veliko piše in tako duševno propada. Včasih me resno skrbi, kaj bo vse iz tega. Naša domovina je letos vsa preplavljena z alkoholom.... To je nekaj strašnega in včasih pa noči razmišljaj kaj naj storim. Naše vasi so bile tiste, v katerih je bil rod najčistejši in v katerih je bila moč in zdravje. A poglejmo to danes! Tudi v kmečke vasi je že prišel danes drugačen duh. Vera propadla, morala tudi. In kdo je tega kriv? Največ alkohol, ki dela ljudi slabe, ki iz mladine črpa moč tako, da duševno čim bolj propada in uničuje.

BOG OBVARUJ Ž A R!

Božje sonce je priplulo
na nebo visoko
in razsulo radodarno
svoje žarke zlate
čez gozdove, polja, njive
in cvetoče trate...
Največ žarkov je poslalo
k nam na Malo Loko.

Mlada srca smo odprle -
roke smo razpele,
ko je Stvarnik blagosloviljal
griček maločški,
oklenile smo se ga
v zaupnosti otroški -
žarkov milosti iz Sonca
božjega zajele ....

Sončni žar blagosavlja
v dušah nam počiva..
Varno v svoje tike domačije
ga nesimo!
Z njim vsa srca oživimo,
duše razsvetlimo!
Naj povsod, kjer me živimo
božji mir prebiva!

Osrečujmo! Razsvetljujmo!
Cilji so visoki!
Osrečujmo! S srečnimi
presrečne bomo same!
Razsvetljujmo! Božja naj
ljubezen srca vname!
Bog obvaruj ž a r,
ki vžgal ga je na Mali Loki.

In duša moja tebi slavo poje ....

Ko zrem te z grička, ljubljena dolina,
krasote tvoje se srce raduje;
pozabljena je zemska bolečina,
ko duša tvoji pesmi prislužkuje:
Iz lin visokih plavajo glasovi,
ko da nebo jih samo narekuje.
V molitvi radošno drhte zvonovi -
za polja prosijo, za naše njive,
da v miru bi cveteli nam vrtovi,
da bi neurja, točo in nalive
dobrotna božja roka odvrnila,
pogubne bliske in oblake sive,
noseče strah in grozo - umirila.
Dolina moja, da boš vsa cvetoča
toploto blagodejnih žarkov pila,
z zvonovi združi se molitev vroča -
in sveti Brikcij, varuh naše rare,
naravnost Bogu v roke jo izroča....

Pred sabo v duhu gledam čase stare,
ko tu, kjer širi se ravan zelena,
ležale puste, divje so močvare;
na njih mostiča, na koleh zgrajena.
Maliki v njih imeli so oltarje -
in mnoga deklica, skrbeča žena
pred njimi je prosila za čolnarje,
da ne bi v nenasitne globocine
pogoltnilo jih valujoče barje;
da ne bi jih raztrgale zverine,
sovražnice dobrotnice človeka,
nevarne drznim lovcem sred divjine,
družinam vsem pa hrana in obleka.

Mar pravi Bog uslišal je molitve?
Več pred maliki Barjan ne pokleka.
prenehale poganske so dāritve.
Že sveta Čerkev svoje blagosavlja
ovčice, vredne božje zaročitve.
Soseska verna božji hram postavlja,
leseni hram svetniku Nikolaju,
ki še sedaj me s Kurana pozdravlja.
Že včasih sem bila na vsetem kraju,
občudovala štiri sem oltarje,
kjer toliko svetnikov je kot v raju ....

P e s e m t o v a r u n i š k e d a l a v k e - - -

Med stroji se gibljemo Ančke in Milke - - -
Brez konca minevajo mlada nam leta.
Saj nismo otroci in nismo dekleta:
Ah, we smo številke - brezčutne številke!

Nam sreče odločena mera je pičla.
Vse ure z bridkostjo so nam zagrenjene.
Prav, kot pri poštevanki smo razvrščene:
Nas vsaka številka je, vsaka je - ničla - - -

Solze, ki čez lica ne smejo nam vreti
nam kapljejo v srca - zapremo jih vase .....
Verujemo, upamo v srečnejše čase - - -
Kako bi drugače pač mogle živeti?

Tam zunaj pomlad je vsa mila, brateča,
nasula zelenja in cvetja na veje;
tam ptičica poje in sonce se smeje;
tam zunaj je zdravje, veselje in sreča!

Tam zunaj je zemlja, ki svobodno diha;
tam pesni pastirjev done čez planine - - -
Lé v molku obnavljamo svoje spomine
in vsaka od nas je vsa resna in tiha.

Vrtijo se stroji, vrtijo, vrtijo - - -
nad njimi smo sklanjene me in hitimo.
Po sreči, življenju zaman hrepenimo:
Številke smo - drugi pa z nami množijo - - -

(Leta 1938.)

Z a p o j o z v o n o v i .....

Zapojo zvonovi! Sladka melodija
čez dobrave in planjave se razlija.
In potaplja v razigrane se valove
in izgublja med prostrane se lesove.
Dviga nad obliko v svetlo se modrino -
z mehko pesmijo objema vso dolino;
v glasu nežnu, tolažilna je milina
kot uspavanka najslajša - materina.
V mirnem petju so besede resne skrite,
jasne in odločne: " Čujte in molite!"

(1936 leta)

Kako se nam je v šoli godilo; kaj smo klepetale, kako opravljale .....

Sestavljale: vse...

Slišale smo, da smo učenke tega letnika prav pridne! -
Naj bo, oporekale ne bomo. Če drugi tako pravijo, smo pridne prav za-
res! Pri skledi se je naša pridnost najbolj poznala - posebno Ša, če je
bilo kaj Gobrega..... Pa pri delu smo pridne. Svedu! Saj nas vendar vi-
dijo - - - Zjutraj hitro vstanemo - ker moramo. Če bi se dalo, bi pa
prav rade še malo poležale.

Največji tiran v zwodu je - - zvonec - ki vas prenove-
ljen visi za vežnimi vrati ter nas ves dan preganja. Ko som prišla v zw-
od, sem ga prav zaničljivo in omalovaževalno pogledala in opozorila že
druge nanj. Kaj neki ta zvonec tukaj delu, smo se vse smejule? Zdaj
pa vse vamo, kako silno važna naprava je šolski zvonec tam za vežnim
vrati. Komaj se oglaši, že leti najmanj 42 gojenk skupuj. To je drenj
in prerivanje v "salonu" pred ogledalom! Za šolo se je treba urediti.
Tiste, ki so bile v kuhinji, se jih je štedilnikov "štift" preveč pri-
jel. Špela se je namreč zmotila in je s sajastimi prati namazala ustni-
ce mesto obrv - - - Tiste, ki so bile pri kravicah in prasičkih - so
dobile šminko in raznih dišav .... Vse to se mora v "salonu" odložiti.
Tam je prostor za vso osebno toaletu od gojzerjev do Mickine Špange z
svetlo zvezdico nad levim ušesom ..... Bog pa obvaruj, če na napačni
klín ali na drugo številko obesiš zamazan predpisnik, moraš takoj plačati
v fond "za dobra dela" 25 par. Prav tako moraš plačati 25 par tudi
če vrata pretjde in z ropotom zapiraš ali odpiraš tako, da se grad stre-
ne. Če pri 00 ni vse v redu ali, če kaj narobe narediš, plačuš kar pet
dinarjev. To takso nam je pri vedenju predpisala s. Nazarija. Za klepe-
tanje v spalnici je bilo pa 50 par; če bi govorila celo noč bi prišla
kocen kar na celega krovčka. Če si imela v posteljni omravici klobasc in
oprostite - glavnik sraven si dobila cvek in klobaso je bilo treba pri-
priči pojasti.

Lep je bil tak nedeljski sprehod, nad vse lep! Razvedeli smo se, nasmejale in pozabilo na svoje skrbi. Najbolj sproščeni smo počutile na takih sprehodih po polju - poredne in gagajive smo bili, kar težko kdaj. - Ponagajale smo ena drugi in brez zamere Kroatovovo mazale po licu s snetjavim ječmenom. Črna je bila in le zobje so bile belili in oči svetile - - Prav tisti trenotek, ko smo ubogo žrtev druge in jo mazala, je gdč. Anica ujela na film in prizor za spomin obratila na fotografiji. Ob takih prilikah smo smeles biti še do sester hudo mušne in nagajale še celc strogi s. voditeljici - pa nam ni nič.

In posestvo so nam razkazovali: "Vidite, to in do tam je šolsko posestvo!" Me grajske "gospodične" pa smo rekli: "To je naš grunt! To je naša njiva, naš gozd, naša pšenica, naš kropmir - - -"

"Glejte, dekleta! Ta njiva je bila jeseni četrtn metra globoko zorana; videti je, da je koruza s takim oranjem zadovoljna. -- Krompir bomo letos okopali dvakrat, da bo pridelek lepši! - - Po inkarnaciji bomo vsejali koruza za silažo, vmes pa fižol in grah, da bo jesenski stročji fižol za kidanje v Škafih - tako kakor kisamo zelje, zelen grah pa za v doze, kozarce in za sušenje. Tukaj bo koleraba, rdeča pesnica, ohrovč, paradižnik - - - da bodo drugo leto imele učenke kaj kuhati, kač v roko vzeti - - - Po ovsu pride zimska grahoraz ržjo in pšenico in bo že bo po sreči prva košnja o svetem Juriju - - Za grahoraz pri dekoraciji V ječmenišče bomo sadili krompir in mesto repe vsejali kolerabo, ki da večji pridelek in je bolj redilna" - nam je med potjo razlagala sestra. Ene smo poslušale, druge kramljale, tretje popevale, četrtje iskale deteljico s štirimi peresi, ki prinese srečo ..... Na "Cerovem hribu" smo se ustavile, gledale proti šoli, govorile o delu prihodnjega tedna in se narsikaj zanimivega, zabavnega in smešnega. Včasih smo tudi sedle in zapele. Ob takih prilikah smo bili čisto domači - tako domači, da je ob misli, ko bomo morali narazen - postalno pri srcu tesno in bridko. Vsi smo bili ena družina na našem gruntu!

Delo! - V gospodarski skupini smo! Tri so vrtnarice, svinjarice, tri mlekarice, tri kokošarice, pa še gospodarica in nogometna pomočnica. Ko mine šola, ko opraviš svojo po skupini določeno dolžnost - tedaj na delo! Gospodarica, ti moraš vedeti, kaj bomo delale; pojdi in vprašaj in orogje nam daj! Nič se ne obirajmo, sestra Uršula že čaka na nas! Šle smo in smo delalci. Vrt je bil ves naš - od prekopavanja, do seteve, saditve, obdelovanja, pospravljanja, konzerviranja in kuhanja.

Spomladni so nas klicali travniki: "Počistite nas!"

Sadno drevje: "Kolobarje prekopljite in poškropite nas!"

Črna detelja, oves, pesa, korenje: "Vsejte nas!"

Krompir, koruza: "Vsadite nas!"

Vsi skupaj pa: "Obdelujte nas!"

negujte nas!

požanjite nas!

spravite nas!

uporabite nas!"

Krave so mukale: "Dajte nam jesti, če hočete mleka in lepih telicov, mlekarice! Pomolzite nas, mleko precedite, naredite sir in maslo, dajte mlečno kašo in štruklje - - !"

Kaši iz leta

Počnik in Zakrajšek:

Krajših za nedeljsko popoldne jih je bilo več, a naš prvi daljši izlet je bil na Štajersko v Maribor - na mladinski tabor.

Gremo? Gotovo gremo v novih narodnih nošah - - - Vreme je lepo kazalo - dežniki naj bodo doma! Narodne noše smo zložile v Kovčecu da jih v vlaku ne umazemo in da bomo v Mariboru lepe. Pridružili so se še zavoji s hrano - za 42 učenk je ni kmalu dosti - - -

Z nami je šla sestra Nazarija in gđč. Anica Šuštaršič. V vlaku je bila prva naša pesem: "Gremo na Štajersko ...." Vse vožnje smo spale in vse pesmi spele, kar smo jih znale; nekatere še povečkrat.

Popoldne smo bile v Mariboru. Na kolodvoru so ni naši viliči zmanil - ker smo imeli narodne noše v Kovčekih. Naj so vsa parada vrani za drugi dan! - V zavodu šolskih sester smo odložile prtljago. V gospodinjski šoli so nam pa, kakor da vedo, da smo lačne - dali takoj v poslalnice in pričele smo mlatiti, kakor je že naša navada.

Popoldne smo šle v sadarsko in vinarsko Žolo. Ogledale smo si vrtove, sadovnjake, sadne shrambe, i.t.d. - Pred odhodom so nas poštigli z dobro brezalkoholno sadno pihačo in črnim kruhom. S tem so se nam zppet na vso moč prikupili. smo rekli: Štajeroi pa res niso, kar tako; dobrih rok so - pa je amen.

Drugi dan smo bile pri maši v zavodu. Po zajtrku smo se odpravile v mesto. Dobre volje smo bile, le vreme se je kisilo držalo. Ko smo prišle na zbirališče, je pričelo dežiti. Tam smo se sešle s svečinskim gojenkami, ki pa so bile bolj modre so imeli s seboj dežnike, in jih nekaj še celo nam posodile. Sprevod se je pričel pomikati, dež pač lili, kakor iz škafa. Malološke gojenke brez dežnikov, v krnanih brokatičnih krilih in zlatih zavijačicah na glavi - so šle neustrašeno v sprevod. Gđč. Anica Šuštaršič je šla - po dežju v izpostavljeni narodni noši. Lepo v prvem paru in nam komaj dajala, da smo vzklikale kar ne moremo vpiles: "Živijo!" - Čeprav je nam od nosa in od ušes vse teklo. - Nekateri smo bile do koča. Lepa svilena krila so bila čisto nokra in so se vpletala okoli nog in puščala na belih nogavicah vse mogode, navrhne barve.

Izmed vseh najbolj junakške smo prišle na Štadijon, kjer je že hotela spraviti iz vrste sestra Nazarija, ki je bila od dežja upadi tako lepa, da je bila čisto enega svojesret reda, niž Šolski centri podobna. Taka je bila, da se Bogu smili, pa ona, ki je še dežnik imela. Na njej se je videnlo, da v takem nalinu nobena marela nič ne pomaga. V svojem navdušenju je še slišati nismo emstuumm hotele. Pa sestra Nazarija je postala luda in naz je kar zgrda spravila v zavod domov. "Ali ste že premalo tekze in še premalo lissaste?" je rekla. "Sveda, bolne bi bili rade! Brž domov!" In šle smo - gđč Anica naprej, sestra Nazarija pa zadaj. Ne smo bile zelo dobre volje, sestri Nazariji se je na koncu pač vse nekaj drugega videnlo ....